

**Erfgoedtijdschrift voor Borchtlombeek, O.L.V.-Lombeek, Pamel en Strijtem
Verschijnt 8 maal per jaar. Zevende jaargang nr.2 , maart 2019**

Rausa

Erfgoedtijdschrift voor
Borchtlombeek, O.L.V.-
Lombeek, Pamel en Strij-
tem

Secretariaat en verant-
woordelijke uitgever:
Erfgoed Rausa, Varing 40,
1760 Pamel
www.rausa.be

Werkten mee aan dit
nummer: Bart Caulier, Jan
De Mont, Jozef Van Lan-
genhove, Marc Muylaert,

Eindredactie:
Kristien Hemeryckx en
Walter Evenepoel

Iedere auteur is verant-
woordelijk voor haar/zijn
bijdragen.

Je kan je gratis abonneren
op de digitale versie van
Rausa door een eenvoudig
bericht te sturen naar
erfgoed.rausa@gmail.com

Bankrelatie:
BE 97 8601 1557 2549

©
Zonder voorafgaande toestem-
ming van Erfgoed Rausa mag
niets uit deze uitgave worden
verveelvoudigd en/of openbaar
worden gemaakt door middel
van druk, fotokopie of op welke
andere wijze dan ook.

om te beginnen...

Rausa verschijnt in februari, maart, april, juni, augustus, september, november en december in digitale versie en op aanvraag in gedrukte versie. De digitale nummers zijn gratis. Wie een gedrukte versie wil, kan zich in december 2019 abonneren voor de volgende jaargang. **In de loop van het jaar worden geen nieuwe gedrukte abonnementen genoteerd.**

Wie zelf artikels wil schrijven of beeldmateriaal wil bezorgen is hartelijk welkom. De bijdragen graag inleveren een maand voor de datum van verschijnen.

Redactieadres:

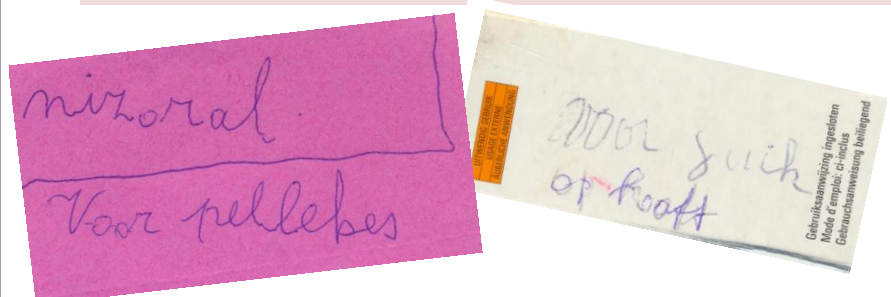
Erfgoed Rausa, Varing 40, 1760 Pamel,
rausa@skynet.be, 0473 11 25 00

Abonneeradres: erfgoed.rausa@gmail.com

Inhoud van dit nummer:

Blz. 2	Om te beginnen
Blz. 3	Meneer Dokter (BC)
Blz. 4	Terugblik / Rausa in actie Apothekersproza
Blz. 5	Jacques Van der Donckt (WE)
Blz. 8	Joost Proesmans (WE)
Blz. 11	Simon Van Belle (WE)
Blz. 15	Els Van Saene (WE)
Blz. 19	Klap van hier: meneer Dokter (MM)

In dit nummer met 'medische inslag' strooien we hier en daar een strookje uit de verzameling van apotheker Roger de Pauw. Blijkbaar hebben mensen nogal wat schroom om te vragen wat ze nodig hebben en schrijven ze het dus liever op een briefje...

Op de voorpagina van Rausa 1 prijkte een mooie foto, ons bezorgd door Norbert Verbestel. Wij dachten dat deze knappe fotograaf het mooie kiekje zelf had geschoten. Norbert meldde ons echter dat het winters landschap werd vereeuwigd door Walther De Munter, een ander lid van de Fotografenvereniging Roosdaal. Waarmee deze vergissing is rechtgezet...

Het eerste beeld van Rausa twee is een foto van Jan De Mont. Een zicht op het Halfbunderbos in Poelk, een gebied waar Prof. Dr. Simon Van Belle speelde in zijn jeugd. Zie blz. 11.

Meneer Dokter

In de wachtzaal van mijn huisarts prijkte tot voor kort een opvallende affiche aan de muur. Al wat vergeeld en oprullend aan de hoeken, daarom waarschijnlijk werd zij ondertussen weggehaald en vervangen door nieuwe boodschappen van algemeen medisch belang. Onmisbaar voor de dwalende ogen van de wachtende patiënt, de vingers gekruist, hopen dat het voorziene afspraken-schema niet al té zeer in de war is geraakt en de wachttijd tot het absolute minimum beperkt zal blijven. Het is en blijft immers een wachtzaal van een dokter; de lucht zwanger van welig tierende ziektekiemen, bacteriën en virussen die het op het al poreuze gestel gemunt hebben.

De boodschap die me intrigeerde, waar schuwde voor de gevaren van té veel vertrouwen in 'dokter Google'. In deze digitale wereld grijpen patiënten blijkbaar (té?) snel naar het vertrouwde wereldwijde web om advies in te winnen bij gezondheidsklachten. Het risico daarvan is duidelijk: te vaag omschreven symptomen in de Google-zoekterm invoeren zal resulteren in een waslijst aan hoogst vevelende, schokkende of zeldzame aandoeningen. Paniekreactie onvermijdelijk. Daarom presenteert mijn huisarts, gepokt en gemazeld in de materie, zich via deze affiche als énige aangewezen expert en raadgever. Bovendien vinden we in de vertrouwde beslotenheid van het dokterskabinet de enige plek waar we, soms met de nodige schroom, privaat en toch ook in alle openhartigheid over onze gezondheid, kunnen spreken. Iets wat niet kan onder het spiedende oog van een Amerikaanse internetgigant, toch?

Die expertise die mijn huisarts met de plakbrief in de verf wilde zetten, doet me trouwens terugdenken aan de meeslepende verhalen uit minder digitale tijden, zoals geportretteerd in de Canvas-reeks 'Meneer Dokter'. De boeiende, dramatische en bijwijlen grappige verhalen uit het leven van Vlaamse dokters in het midden van de 20ste eeuw, werd zowat tien jaar geleden uitgezonden en in boekvorm verpakt. De bedenker van de reeks werd in die periode door een Vlaams-Brabantse afdeling van Davidsfonds als gastspreker uitgenodigd.

In de brochure die het evenement promootte, werd de expertise van de (toen nog vooral mannelijke) artsen als volgt verwoord: *“toen de huisdokter voor veel mensen dé enige vertrouwenspersoon was. Hij deed bevallingen, voerde kleine chirurgische ingrepen uit en was tegelijk ook apotheker, verpleger, ambulancier, psycholoog, maatschappelijk assistent, biechtvader en zelfs financieel raadgever.”* Van multi-taskende experten gesproken!

Deze Rausa-editie laat de reeks 'Meneer Dokter' terug herleven, zij het dan in een uitgesproken Pajotse variant: dokter Proesmans uit Lombeek, dokter Vanderdonck te Strijtem, top-oncoloog verbonden aan het universitair ziekenhuis Gent én Roosdaals ereburger professor Simon Van Belle, gehandicaptenzorgicoon Els Van Saene, een plezant dialectcur-siefje 'ba den dokter' en vrolijke medicamentbriefjes van apotheker Roger De Pauw. Na de jaarwisseling hebben we elkaar alvast een goede gezondheid gewenst. Die wens blijft onverkort geldig. Laten we toosten! En verder, zoals steeds: veel leesplezier!

Bart Caulier

terugblik

De noeste werkers van Rausa hadden het de voorbije maanden druk om advies te verstrekken over de nieuwe straatbenamingen (gemeente Roosdaal), de inventaris van waardevolle

gebouwen (Erfgoedcel PZ) en de toponymie (Nationaal Geografisch Instituut). Wij hebben ook de tweede fase ingezet van de studie van het Gemeentelijk Archief. Op 2 maart konden we genieten van een boeiende causerie door Willy De Smedt in onze erfgoedkelder. Hij schetste ons de genealogische wegen van Boerke Smet tot hertog Jan.

Rausa in actie

Causerie over Lodewijk XIV, het schokkende verhaal van de Zonnekoning door topverteller Johan Opde Beeck.

**Dinsdag 19 maart, 20 uur
ZORG DAT JE ER BIJ BENT!!!**

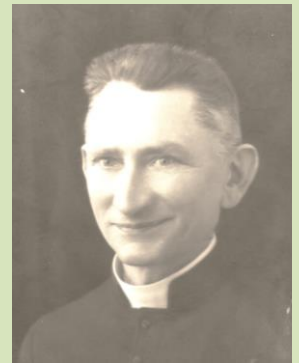
**Reserveer nog snel
(via 054 89 49 00 of
info@koetshuisroosdaal.be)
GC Het Koetshuis. Toegang € 5-**

Zondag 5 mei om 15 uur

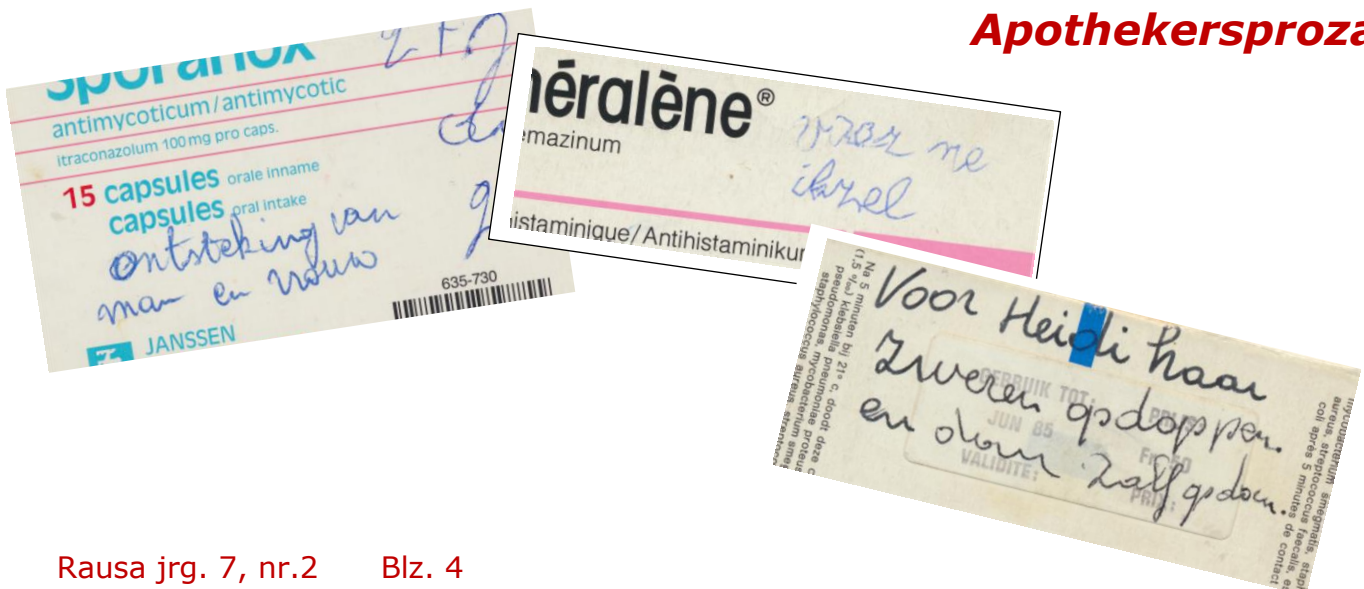
In de prachtige Onze-Lieve-Vrouwewerk van Alseberg stelt **Luc Van Liedekerke** zijn nieuwe boek voor **Een Pamelse goede herder: Remi Kestens.**

Inleiding door Jan De Cock

Gratis toegang, wel reserveren via 054 26 00 37
of rausa@skynet.be

Apothekersproza

Als je mensen een gemoedelijk praatje ziet slaan, dan kun je ervan op aan dat het de eerste minuut gaat over het zaberweer, de snijdende wind of de lange droogte. Gegarandeerd volgt op die klimatologische evaluatie een medisch protocol. Dan brengt elke gesprekspartner uitgebreid verslag uit over waar het bij haar of bij hem de voorbije tijd allemaal 'zeer heeft gedaan'. Deze mensen (en bij uitbreiding alle burgers van dit gewest) mogen zich zalig prijzen dat om al dit lijfelijk leed te stelpen, een korps van bewaarde medici paraat staat. Uit eerder verschenen Rausa-artikels kon je afleiden dat het hier vroeger wel anders gesteld was.

Zo weten we dat in de tweede helft van de negentiende eeuw dokter Alfons Borginon zowat alle inwoners van Pamel, Strijtem en Lombeek als patiënt kon beschouwen. Zijn opvolger, Jules Cesar Roosens, nam de volgende halve eeuw ook al eenzaam de gezondheidszorg van deze dorpen voor zijn rekening. Na de Tweede Wereldoorlog raakte alles in een stroomversnelling, dus ook de gezondheidszorg.

In Pamel zag je dr. Marcel De Beenhouwer zich met zijn olijfgroene Mercedes naar zijn patiënten spoeden, op Ledeberg volgde dr. Albert Roosens zijn vader op en in Borchtlombeek verzachtte dr. Martin het lijden. De twee laatst genoemde geneesheren brachten het overigens tot burgemeester van hun dorp. De decennia die volgden, zou het aantal huisartsen drastisch stijgen, ook tandartsen en ander medisch personeel zorgde er mee voor dat er vandaag in de gemeente van een voortreffelijke gezondheidszorg mag worden gesproken. We kunnen onmogelijk de biografie van al deze zorgverstrekkers uitschrijven.

Maar voor enkele mensen uit de 'kantelperiode' willen we op de volgende bladzijden toch wat ruimte maken. Ans Appelen, Els Bulté, Karel De Pever, Johan Deman, Anemie Gryseels, Michel Gijssels, Khuu Kim, Hilde Quaghebeur, Len Van der Donckt, Dana Stiens en David Van Humbeek mogen het ons niet kwalijk nemen dat wij hun onmiddellijke voorgangers even aan het woord laten.

Een dokter voor Strijtem: Jacques Van der Donckt

Ik had nog nooit van het dorp 'Huisse' gehoord tot Jacques Van der Donckt me vertelde dat hij er in 1947 als achtste van tien kinderen werd geboren. Bij nader toezien bleek dat ik er wel al had rondgewandeld. Het pittoreske Oost-Vlaamse dorpje vleit zich immers tegen het al even schattige Mullem aan, twee dorpen waar de kasteelheren het tot vóór korte tijd nog voor het zeggen hadden.

Zicht op Huisse

Vader Van der Donckt was huisarts, moeder deed de telefoon, de administratie en (met enige hulp) het grote huishouden. Het zal de oude dokter veel plezier hebben gedaan dat uiteindelijk toch één zoon geneeskunde zou gaan studeren en zo zijn drukke praktijk kunnen overnemen. Het heeft niet mogen zijn: drie jaar voor Jacques zou afstuderen bezweek zijn vader aan een falende hartklep.

Ondanks dit enorm verlies, blikt Jacques terug op een gelukkige jeugd.

"Ik ging in Oudenaarde naar de scouts. Daar werd mijn grote liefde voor de natuur aangewakkerd: observaties, avonturen-tochten, het was mijn 'lang leven'. Die fascinatie voor de natuur is me heel mijn leven bijgebleven.

Wie er in ons dorp aan dacht om later verder te studeren, die was genoodzaakt om op internaat te gaan. Voor mij was dat het Sint-Amanduscollege in Gent.

Naar de universiteit gaan in Gent (het oord des verderfs), daar was echter geen denken van. Dus werd het Leuven...".

Wanneer Jacques begint te vertellen over zijn studententijd, schiet me weer de novelle van Ernest Claes te binnen 'Leuven, o schone dagen'. Onze geneeskundestudent uit de Vlaanders komt daar immers terecht in de kolkende revoltetijd van mei '68.

"Kris Merckx, die later het icoon werd van Geneeskunde voor het volk' was onze praeses van Medica. Natuurlijk moest er op momenten gestudeerd worden, maar er waren toch nog andere belangrijke bezigheden zoals kaarten en betogen. Als we op weekend kwamen gingen we in het naburige dorp Kruishoutem (het eierdorp van Vlaanderen) de niet uitgebroede eieren ophalen. Mijn oudere broer die ook in Leuven studeerde had een kleine auto en daar werden kartonnen met eieren in gestouwd. Tegen dat we in Leuven aankwamen liepen er daar in de koffer een hele hoop kuikens rond. Maar er bleven nog genoeg eieren over als attribuut voor de wekelijkse betogingen. Wij staken die onopvallend in onze zakken om ze ten gepaste tijde tegen de uitgekozen doelwitten te katapulteren. Maar de flikken hadden dat op de duur door en ze duwden ons samen zodat de eieren in onze zakken braken en wij met een vuile broek naar kot konden terugkeren. Maar we studeerden dus ook en probeerden vooral goed te plannen. Daarin durfde ik me wel eens misrekenen, met een dubbele zit als gevolg".

Toen Jacques in het vierde jaar geneeskunde zat, overleed zijn vader. Er kon van onmiddellijke opvolging dus geen sprake zijn. Toen hij dan met zijn diploma op zak klaar stond om een praktijk uit te bouwen, was de plaats in Huise al ingenomen. Er moesten dus keuzes gemaakt worden.

"Het was 1975, ik was intussen getrouwd. Mijn vrouw was afgestudeerd als apotheker en voor haar was het nog moeilijker om een geschikte plaats te vinden. Het werd zoeken naar een dorp waar zich nog een apotheker mocht vestigen. In de streek kwamen alleen Lombeek en Beersel in aanmerking. Het werd dus Lombeek voor de apotheek en Strijtem voor mij. Ik zou op een maandag mijn praktijk openen, maar de vrijdag voor-

dien was ik nog aan mijn wachtzaal aan het timmeren. 'Dankzij' een jammerlijk ongeval kon ik meteen een geslaagde entree maken. Bijna voor mijn deur werd 'Kezze' (een bekende figuur in Strijtem) door een auto omvergereden. Ik kon daar meteen mijn capaciteiten etaleren. Een betere opstap kan een dokter zich niet inbeelden".

Het duurde inderdaad niet lang of de eerste Strijtemse dokter had zijn handen vol met een groeiend aantal patiënten. Al was het in het begin toch even wennen aan de Pajotse ziel...

"Ik had aanvankelijk wel wat moeite met het plaatselijke dialect. De Pajotse woordenschat bevat een aantal woorden die mij totaal onbekend waren. Neem nu het werkwoord 'langen'. In Strijtem is dat een 'begrip met ruime interpretatie': oplangen, aflangen, meelangen...

"Ja... uw bloedruk staat wel hoog hé Jefke".

"Jommo menier dokter, 'k em petang men bollekes ingelangd".

Er was de aparte taal, maar ook aan de mentaliteit moest ik wat wennen. Wij moesten ook aan volksopleiding doen. Om maar iets te noemen: je gaat op huisbezoek bij een kroostrijk gezin. Daar lopen enkele kinderen luidkeels te stoeien. Met de beste bedoeling zegt de moeder om de lawaaimakers te kalmeren: "En nu gade zwijgen of den dokter gaat u een pikuur geven!". Op zo'n manier bevorder je natuurlijk niet het vertrouwen van zo'n kind. Het heeft heel wat overtuigingskracht gevergd om hen van die slechte gewoonten af te helpen. Maar ik wil toch wel beklemtonen dat ik heel blij ben dat ik hier ben terecht gekomen en dat we hier heel goed werden aanvaard. Toen de kans zich voordeed om aan de Lostraat te bouwen, hebben we dan ook niet getwijfeld om ons hier definitief te vestigen.

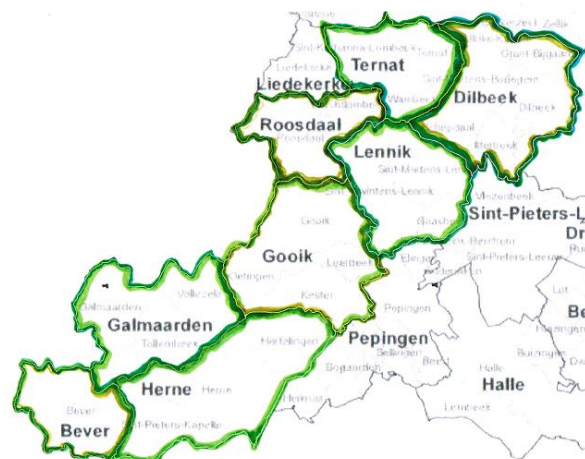
Op een bepaald ogenblik werd ik benaderd door tandarts Eddy Suys. Die maakte zich als onderwijsschepen zorgen over het voortbestaan van de gemeenteschooltjes van Lombeek en Strijtem. Omdat hij wist dat onze kinderen naar de Strijtemse basisschool gingen, vroeg hij mij om een oudercomité op te richten. Ik heb dat toen aanvaard en ben een hele tijd voorzitter geweest. Dat was niet alleen een boeiende zaak om dichterbetrokken te zijn bij de opvoeding van de kinderen, maar het was ook een fijne manier van kennismaken met andere mensen van het dorp."

Er bleef echter niet zoveel tijd over om naast de consultaties en huisbezoeken met andere zaken bezig te zijn. Gelukkig was het artsenkorps intussen goed aangegroeid. Met Pierre Stallaert, Aimè Leribaux, Joost Proesmans en Jacques Van der Donckt was een nieuwe generatie aangetreden. De oude dokters stopten met hun wachtdienst en dat was voor de jonge garde het teken om maandelijks samen te komen en te overleggen. Het was het prille begin van wat later zou uitmonden in georganiseerd overlegorgaan. In dat proces heeft Jacques een stimulerende rol gespeeld.

"Na 20 jaar hard werken zat ik wat in de knoei. Het werd echt te druk. Toen heb ik beslist om iemand die bij mij stage had gelopen, aan te nemen als partner. Die dame heeft een stuk van de praktijk overgenomen. Toen zij stopte, zijn David Van Humbeeck en Hilde Quaghebuer in haar plaats gekomen. Toen werd het hier te klein (ik had al van mijn garage een tweede consultatieplaats gemaakt) en het was wel degelijk de bedoeling om een nieuwe praktijk op te starten. Door het feit dat ik geassocieerd was, kreeg ik meer tijd om me te wijden aan de uitbouw van de Huisartsenkring Pajottenland. In 2002 hebben wij deze vzw opgericht om het onderlinge overleg en de samenwerking te bevorderen tussen de huisartsen enerzijds, maar anderzijds ook om alle zorgverleners uit de verschillende disciplines erbij te betrekken en zo te zorgen voor een zo goed mogelijke kwaliteit van de eerstelijnszorg".

Heel het gesprek had Jacques op zijn rustige, relativerende manier gesproken, maar nu we aan dit hoofdstuk begonnen, werd de toon iets vuriger. Toen ik achteraf een kijkje nam op www.lmn-pajottenland.be, begreep

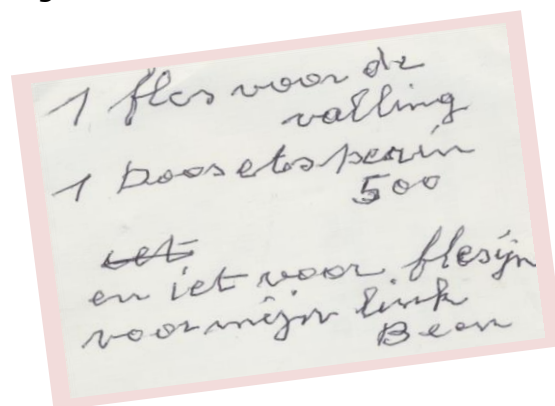
ik zijn enthousiasme over dit mooie project en de tevredenheid over wat al werd bereikt.

Overigens heeft onze huisarts op 'rust' ook flink de handen vol met het voorzitterschap van de Roosdaalse Welzijnsraad, een functie waar hij eerder wat schoorvoetend als vertegenwoordiger van de artsenvertegenwoordiging is ingerold. Maar sinds hij aan zijn tweede periode is begonnen, merkt hij dat ook hier al heel wat mooie projecten werden gelanceerd en dat er nog boeiende zaken op stapel staan.

"Ik ben tot mijn zeventigste als huisarts actief gebleven, maar vorig jaar heb ik er definitief een streep onder getrokken. Het was niet vanzelfsprekend om tegen mensen die je veertig jaar hebt verzorgd te zeggen dat ze nu toch naar iemand anders moesten uitzien, maar er is nog een leven na de stethoscoop.

Ik hoop dat ik nog lang door het Pajottenland mag fietsen en lange wandelingen maken met kaart en kompas. En laat me voor de rest mijn druiven snoeien en mijn groenten kweken. Daar vind ik de rust die ik al die jaren heb moeten derven. Jacques plukt de dag en ... het onkruid!"

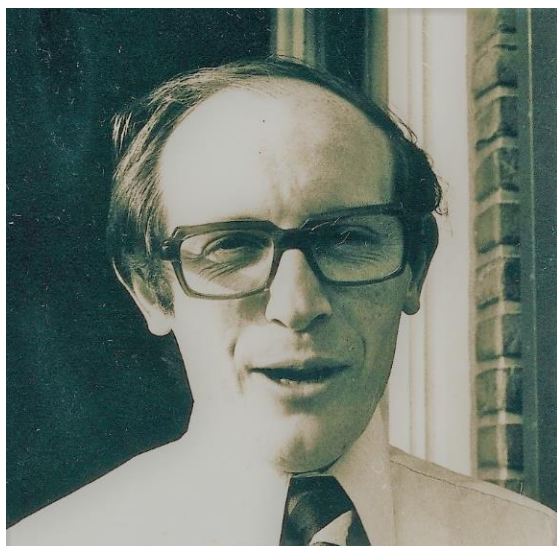

Joost Proesmans, 'de jonge van de Belle'

Toen Karel Van Cauwelaert burgemeester was, maakte hij er een punt van om van alle belangrijke ontwikkelingen in zijn gemeente goed op de hoogte te zijn, en als het even kon, de richting te bepalen. Hij realiseerde zich dat er voor de twee 'bejaarde' dokters (De Beenhouwer en Roosens) weldra opvolging moest komen. Hij had al vernomen dat een jonge arts, Joost Proesmans, een mogelijke kandidaat was. "Als er een bijkomt, dan is het beter dat ik hem ken" zei Karel en hij ontbood de dokter én zijn echtgenote bij hem thuis. Die kregen niet alleen vragen te beantwoorden van de burgemeester, zij moesten ook de 'keuring' ondergaan van diens echtgenote en schoonmoeder. Het kruisverhoor moet goed zijn verlopen, want op 1 maart 1967 begon de nieuwe huisarts met zijn praktijk. Hij had zich met zijn gezin gevestigd in de buurt van de 'Belle' aan de Lombeekstraat, in het huis van Theofiel Bulté, vader van Jef zaliger. Als de mensen het hadden over hun nieuwe dokter, dan zegden ze: " 't is de jongen dokter van de Belle". Intussen geniet Joost al jaren van een oververdiend pensioen. Maar hij was met plezier bereid met ons zijn loopbaan even te overlopen.

Zijn ouders kwamen oorspronkelijk uit Limburg, maar ze hadden zich gevestigd in Machelen. Het was daar dat, dag op dag twee jaar vóór het uitbreken van WO2, de kleine Joost het levenslicht zag. Toen hij in die benarde oorlogsjaren naar de Machelse 'bewaarschool' ging, kwam hij onder de hoede van Zuster Liesbeth Van Zeebroeck, die afkomstig was van de Hunsel. Heeft die toen de kleine Proesmans al iets in het oor gefluisterd over het Pajottenland, dat kunnen we niet bewijzen. Maar dat zij het ventje niet vergeten was is een feit: ze is veel jaren later haar 'oud-leerling' nog eens komen groeten in zijn praktijk.

"Toen ik leerde lezen in de gemeenteschool van Machelen, liep de oorlog op zijn einde. Na het tweede studiejaar volgde een lange periode Sint-Jan Berchmanscollege in de Ursulinnenstraat in Brussel. De rest van mijn lagere school en mijn middelbaar onderwijs heb ik dus genoten bij de Jezuiten. Met mijn diploma Latijn-Grieks trok ik in 1956 naar de Leuvense Universiteit.

Toen ik er in 1964 afzwaaide als doctor in de genees-, keel- en verloskunde, vestigde ik me eerst in het naburige Wemmel. Een jaar later trouwde ik in Dilbeek met Mia Van Waeyenberge. Vóór ik aan het 'echte leven' kon beginnen, moest ik eerst nog het vaderland gaan dienen. Na mijn opleiding in Gent werd ik als KRO (kandidaat reserveofficier) gedetacheerd bij de Zeemacht."

Op de maritieme periode volgde de Roosdaalse episode! Na de al aangehaalde contacten met de burgemeester, kon Joost eindelijk beginnen aan een carrière als huisarts, een loopbaan die bijna vier decennia zou beslaan. Mia en Joost kregen vijf zonen. Het was voor hen een zware slag toen zij in 1999 hun tweede zoon Daan verloren.

In 1973 bouwden de Proesmansen hun huis op de 'Boezenberg'. Hoeveel mensen daar over de drempel zijn gestapt met een zware verkoudheid, een vermeend griepje, een beginnende kanker of een eerste zwangerschap, ze zijn niet te tellen. Het was keihard werken. Gelukkig kon hij Joost voor het administratieve werk rekenen op zijn echtgenote. Maar ondanks de drukke praktijk, maakte hij tijd vrij om zich te integreren in zijn dorp én om zijn culturele passies te onderhouden.

"Ik stond mee aan de wieg van de Rode Kruisafdeling Roosdaal (1969). Het was een pionierstijd met o.a. Albert Segers, Frans Vierendeels, Jean Wijns en vele andere verdienstelijke mensen. Ik ben vele jaren voorzitter geweest van de afdeling Roosdaal tot ik werd opgevolgd door apotheker Roger De Pauw.

Uiterst rechts kersvers voorzitter Roger De Pauw, naast hem zijn voorganger, Joost Proesmans

Ik was intussen immers al gewest- en later provincievoorzitter geworden. Ik was ook lid van de Gemeenschapsraad van Rode Kruis Vlaanderen en tot ik in 2008 de leeftijdsgrens bereikte, lid van het Directiecomité Belgisch Rode Kruis.”

Er werd nog langs verschillende kanten aan de mouw getrokken van de bezige dokter: hij nam verschillende bestuursfuncties op bij de Orde van de Prince, afdeling Lennik-Pajottenland en bij het Vlaams Verbond van Academi. Hij was zelfs betrokken bij de oprichting van het Jeugdhuis in Strijtem, eind jaren zestig.

“Achteraf bekeken is dat initiatief een beetje op een bizarre manier geëindigd. Waar ik met veel tevredenheid op terugblik, is mijn voorzitterschap van Davidsfonds Roosdaal. Ik volgde daar toen apotheker Marcel Stasijns op. Onze afdeling groeide begin jaren zeventig onder impuls van de onvermoeibare secretaris ‘meester’ Robert Van Isterdael uit tot een van de bloeiendste van de streek. Het was zalig werken met mensen als Jan Verschelde, E.H. André Smismans (later Pater Leysen), de broers De Bolle, André De Loof...”

Hoogtepunten in onze werking waren de kunsttentoonstellingen, de boekenbeurzen en de opstart van het tijdschrift ‘DF-Klokje’, een blad dat vooral door de erfgoedartikels van Gerard Van Herreweghen bijzonder populair werd.”

Joost Proesmans was in de eerste plaats natuurlijk geneesheer, die zijn vak met veel plichtsbefef vervulde en steeds op zoek was naar verbetering, hij was ook promotor van de organisatie van de ‘wachtdienst geneesheren Roosdaal’, richtte mee de ‘Huisartsen-

kring Roosdaal’ op en was coördinerend geneesheer in het Rusthuis van Pamel. Het aantal patiënten dat op hem beroep deed was indrukwekkend. Op die manier voelde hij natuurlijk (letterlijk) het kloppende hart van de gemeenschap, maakte hij kennis met grote vreugde en diep verdriet. Maar ook de eindeloze reeks anekdotes die na zo’n lange carrière overblijft, verdient het om ooit eens genoteerd te worden.

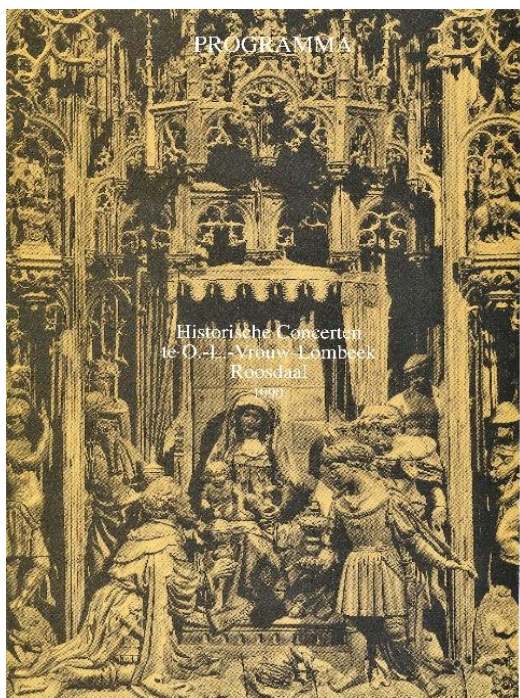
Onze de dokter had ook artistieke genen. Wanneer hij op ronde was voor zijn huisbezoeken, lag er meestal een fotoapparaat naast zijn dokterstas. Wanneer hij een merkwaardige bomenformatie of een pastoraal tafereel zag, legde hij dit vast op de gevoelige plaat.

*Idyllische beeld aan de Denderboord,
Foto: Joost Proesmans*

Maar bovenal was er de passie voor muziek. Zo was hij, samen met o.a. Hugo Tielemans en organist Jozef Sluys een van de sterkhouders van de Historische Orgelconcerten van Onze-Lieve-Vrouw-Lombeek! En het liefst van al stond (en staat) hij zelf te zingen in een koor.

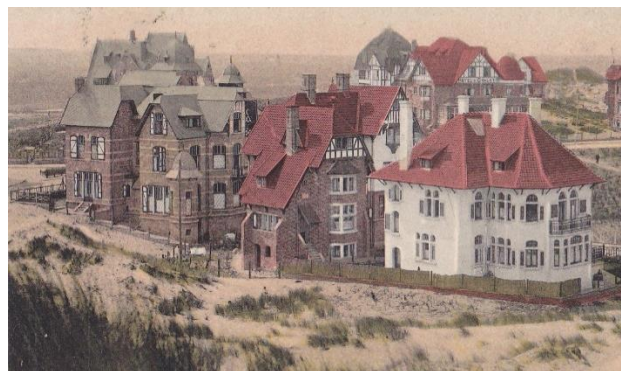
Hieronder: een uitnodiging voor de orgelconcerten van Lombeek.

"Ik kom uit een zeer muzikale familie. Muziek en volkscultuur stonden bij ons hoog aangeschreven. Er werd heel veel gezongen en gemusiceerd. Mijn broers waren actief als speelmannen bij de studentenvolkskunstgroep 'De Kegelaar' in Leuven, een vereniging waar ik zelf, net als mijn broers, nog de leiding van heb genomen. De Kegelaars waren heel erg verbonden met de natuur, deden natuurwandelingen, dauwtrappen, oogstfeesten, winterfeesten en ... meiboomplantingen, jawel, toen ook al in Lombeek! Tijdens mijn artsenloopbaan maakte ik tussendoor toch tijd om in Ninove te gaan zingen bij het koor 'Canticum Novum' en in Geeraardsbergen bij 'Deur 't Singhen Blyde'"

Maar ook voor dokters vliedt de tijd. In 2001 vormt Joost een associatie met zijn buurvrouw Dr. Kim Khuu en goed drie jaar later zet hij een punt achter zijn loopbaan. Of het iets te maken heeft met zijn legerdienst bij de marine, zijn we vergeten te

vragen, feit is dat Joost en Mia in 2008 verhuisden naar Duinbergen, een meer pittoresk deel van Knokke.

Wie dacht dat de bezige bij plots werkloos zou toezien, heeft het verkeerd voor! Joost Proesmans maakt zich in het duinenland verdienstelijk als secretaris van de parochie 'Heilige Familie', hij is vrijwilliger in cultuurcentrum Scharpoord en lid van de Orde van den Prince afdeling 't Zwin' en zingt elk zondag de 'elfurenmis' als vast koorlid van de Schola Gregoriana Dominica in het Zoutkerkje.

Gelukkig is er nu ook tijd vrijgekomen voor literatuur en om te genieten van kinderen en kleinkinderen. Wanneer er nog eens een stevige westenwind opsteekt, zullen we goed luisteren of er geen lied van de zingende dokter op zijn vleugels is meegevlogen.

Mia en Joost, vandaag.

Houd zondag 28 april zeker vrij voor de ERFGOEDDAG!!! Wij zijn te gast op het domein van de Hertboommolen in Lombeek (14 tot 18 uur). Thema: ambachten. Molenaars, kantklossters en timmerlui tonen hun kennis en kunde. Vertellers en muzikanten zorgen voor sfeer, en er zijn toffe activiteiten voor jongelui die zélf iets in elkaar willen knutselen. Meer info op www.erfgoedcelpz.be/erfgoeddag-2019-hoe-maakt-u-het

Simon Van Belle: over wetenschap en mededogen

Simon Van Belle was een kleurrijke figuur in het dorp. Figuurlijk dan toch, want de kleine, pezige stukadoor liep de hele dag rond in witte broek en dito kiel, zodat spatten van het pleisterwerk niet opvielen. Ook de deftige, platte hoed was een vast onderdeel van zijn imago. Hij woonde op de kop van de Klei, waar hij elke avond met millimeterwerk, op aanwijzingen van zijn vrouw Malvine, zijn kleine vrachtwagen in de smalle garage stuurde.

Dankzij Gerard Van Herreweghen konden wij de eerste 'Van Bellevoorvader' traceren in Borchtlombeek. Daar werd op 13 augustus 1695, de dag dat Lodewijk XIV zijn laffe bombardement op Brussel uitvoerde, Petrus Van Belle geboren. Zes generaties later heeft de Van Belle-struik via ommetjes langs Kattem en Liedekerke stevig wortel geschoten in Pamel. Simon (°1903, † 1979) zette op zijn beurt het geslacht voort: met Jozef, Zoë, Jean en Marie-Louise werd de naam doorgegeven. Wanneer hij sprak, had dat altijd een beetje een plechtige ondertoon. Al gebeurde het af en toe dat de inhoud iets minder filosofisch was, wanneer de zware werkdag werd besloten in een van de belendende horecazaken. Zoals het gebruikelijk was ging de stiel over van vader op zoon: Jean zou in het voetspoor treden van zijn vader en ontelbare huizen van degelijk stucwerk voorzien. Maar in tegenstelling tot de tengere, flamboyante Simon, was Jean een rijzige, maar rustige, bedachtzame man. Zijn zoon, genoemd naar zijn grootvader, zou echter een heel andere weg inslaan. Op de volgende bladzijden stappen we in de voetsporen van Professor Dr. Simon Van Belle.

Geboren in het goede jaar 1953 toen Pamel nog geen Roosdaal was, geravot in de paadjes rond het Espenveld en Perenbos, op zijn dooie gemak de schooljaren doorlopen, in de ban gekomen van de wetenschap, na enige twijfel gekozen voor geneeskunde, verbaasd vastgesteld dat er zo weinig gestructureerd gewerkt werd rond de behandeling van kanker, gepassioneerd aan de slag gegaan om de Oncologie op

een nieuwe leest te schoeien, eerst aan de VUB, later als Diensthoofd in het Gentse UZ, uitgegroeid tot een van de meest vooraanstaande wetenschappers in zijn vakgebied... dat is on-eerbiedig kort samengevat het curriculum van Prof. Dr. Simon Van Belle. "Meer dan genoeg elementen voor een geschreven portret" dachten we bij Rausa. Een paar mailtjes later mocht ik me Gentwaarts begeven.

Wanneer je in het Gentse Universitair Ziekenhuis een afspraak maakt, reken je best op een kwartier zoektijd. Deze eerbiedwaardige instelling is een stad op zich, met een doolhof van eendere wachtzalen, kamers en eindeloze gangen waarin dokters en verplegend personeel in steriel wit en groen zich in gestrekte pas naar hun bestemming haasten. Een verpleegster zag me hulpeloos naar het bord staren waarop de verschillende afdelingen werden aangegeven. Toen ik de naam 'Professor Van Belle' liet vallen, kon ik aan het met veel respect uitgesproken "O, de professor" opmaken dat het voor haar een voorrecht was om me vriendelijk naar het bureel te loodsen waar onze 'oude' dorpsgenoot me zat op te wachten.

"Ik heb vierentwintig jaar in Pamel gewoond. Eerst op de Ninoofsesteenweg, in de buurt van 'De Gouden Leeuw', daarna aan het Espenveld, in de buurt van de Perenbos. Toen mijn ouders dan bouwden aan de Jozef De Schepperlaan (toen nog 'laan', nu 'straat'), gingen we vaak bij mijn grootouders op de Klei. Ik ging heel even naar het scholeke in Poelk, maar omdat vlak voor onze deur de geelrode schoolbus naar Lennik stopte, heb ik daar tot het derde middelbaar op de banken gezeten.

Ik bewaar heel warme herinneringen aan mijn kindertijd. Meter Malvine vond ieder jaar toch wel een keer of drie een reden om te feesten met de hele familie. Het grote af-dak dat uitgaf op de tuin was daarvoor de geschikte locatie. Het was ook heel plezant om er verstoppertje te spelen. Er waren daar zoveel hokjes dat je altijd wel een plekje vond waar de anderen je pas na heel lang zoeken konden vinden.

Wij zagen toen ook de ooms en tantes, de neven en de nichten. Maar op een bepaald ogenblik bouwt iedereen dan zijn eigen leven uit en nu gebeurt het zo zelden dat we nog eens iemand van de familie terugzien, tenzij op een begrafenis, spijtig genoeg.

Op zaterdag ging peter Simon vaak opmetingen doen ofwel een kleine herstelling uitvoeren. Toen ik een jaar of tien was, mocht ik dan naast hem plaats nemen, vooraan in de camion, overal naartoe! Ik herinner me nog heel goed dat hij een geuze en lambiek heel erg kon appreciëren en als we in de buurt van Schepdaal kwamen, dan wist hij de beste etablissementen uit te kiezen.

Nadien, toen mijn vader de zaak overnam (ik was toen twaalf) ging ik tijdens de vakanties meewerken 'in de batimenten'. Ik deed ook al heel vroeg de boekhouding van de zaak.

Ik had er mijn zinnen op gezet om vanaf het vierde middelbaar naar het Atheneum van Brussel te gaan. Bewust, want ik denk dat ik toen al een beetje koppig was. Mijn vader had het opgegeven om daartegenin te gaan. Ik had het daar erg naar mijn zin, het was een school met een heel vrije en open mentaliteit."

De jonge Simon bleek een heel goed student te zijn. Dat werd ook bevestigd toen hij aan de VUB geneeskunde ging studeren. Daar koos hij voor de specialiteit 'interne geneeskunde', een vakgebied waar ook oncologie aan bod kwam.

"In feite bestond die specialiteit in 1979 nog niet. Uit het Jules Bordetinstituut in Brussel waren een paar Nederlandstalige oncologen overgekomen naar AZVUB, maar die verdwenen al spoedig naar een lucratieve privépraktijk in Brugge, Oostende en zo...

Ik ben me toen in mijn eerste jaar als assistent daarin gaan verdiepen. Dat was best een beetje spannend, er was nog zoveel dat moest ontdekt worden.

Aan de VUB was er niemand, dus ben ik zelf maar aan de kar gaan duwen. Ondanks het feit dat ik pas eerstejaars-assistent was, kreeg ik het vertrouwen om het project te ontwikkelen. Op het einde van mijn vierde jaar dacht ik bij mezelf: "Het kan toch niet dat ik mezelf opleid?". Ik besloot toen om mijn kennis aan te scherpen in het buitenland. Ik koos voor Amsterdam omdat het Antoni Van Leeuwenhoekziekenhuis in die tijd gold als één van de drie toponderzoeksinstituten in Europa. Ik was intussen getrouwd en dus trokken we met onze twee kindjes voor een jaar naar de Nederlandse hoofdstad. Op het einde van die opleiding kreeg ik heel interessante aanbiedingen en het heeft niet veel gescheeld of ik had daar mijn loopbaan uitgebouwd. Maar ik moest toen nog mijn legerdienst doen. Ik kreeg een opdracht in het (toen splinternieuwe) militair ziekenhuis van Neder-over-Heembeek. Ik hoefde daar maar één dag in de week aanwezig te zijn zodat ik mijn onderzoek aan de VUB kon verder zetten en mijn doctoraat afwerken.

Bijna vanaf nul heb ik aan de het Brussels Universitair Ziekenhuis de dienst oncologie uitgebouwd. De resultaten waren zo bemoedigend dat er vanuit Gent aan mijn mouw werd getrokken, want daar stond het kankeronderzoek ook nog in zijn kinderschoenen. In 1992 ben ik dan 'getransfereerd' naar Gent, maar niet gelijk een voetballer, want dan zou ik nu niet meer hoeven te werken..."

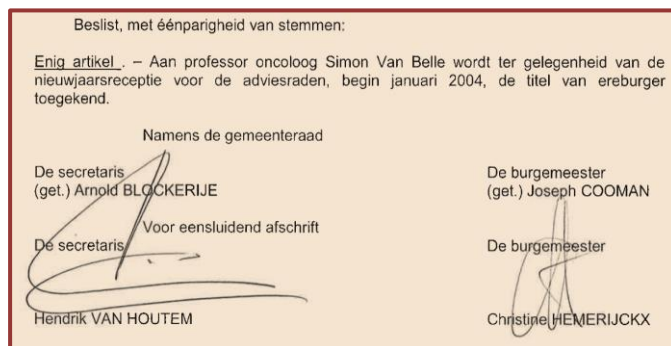
Simon vertelt het met een glimlach en een ironische ondertoon, alsof het allemaal vanzelfsprekend was, maar omdat ik bij het voorbereiden van ons gesprek was gaan grasduinen in het curriculum van de academicus, wist ik dat het hier om een hoogst uitzonderlijke loopbaan gaat. Wie de 11(!) bladzijden tellende lijst bekijkt met diploma's, functies, publicaties, lidmaatschappen, internationale commissies en raden van bestuur, kan onmogelijk begrijpen dat dit allemaal in één persoon is verzameld. Het toont aan hoe groot de wereldwijde appreciatie is voor de aanpak van onze kankerspecialist.

Het begon nochtans allemaal als een eenzame job waarin letterlijk alles nog moest op de sporen worden gezet. Weken van tachtig uur werken waren in die tijd eerder regel dan uitzondering. Maar de afdeling kreeg vorm en Simon kon een bekwaam en hecht team rondom zich vormen. In 1994 werd hij aangezocht om binnen het Universitair Ziekenhuis als professor aan de slag te gaan en vanaf 2004 werd hij voltijds 'gemuteerd' naar de Gentse Universiteit als 'Gewoon Hoogleraar'.

"Vanaf dan bestond mijn opdracht er uiteraard in om les te geven, maar daarnaast was er een heel belangrijke missie om aan onderzoek te doen. We kunnen hier beschikken over prachtige onderzoekslaboratoria. Zo'n functie brengt ook mee dat je in talloze commissies moet zetelen. Je wordt als vanzelf ook betrokken bij nationale en internationale problematieken, waarin je te maken krijgt met politieke besluitvorming, zowel op Vlaams, federaal als Europees niveau. Ik heb jaren gehad dat ik zo'n 25 keer op buitenlandse missie ging: congressen, gastcursussen, ... meer dan tien jaar geleden ben ik gestopt met de lijst aan te vullen omdat hij te lang werd, ik zat toen al boven de 500. Ik heb ook op Europees vlak intens meegewerkt met 'the European Society for Medical Oncology'. Één van de zaken die we zo bereikten is de erkenning van medische oncologie op Europees niveau. Dat België een van de landen is waar medische oncologie erkend wordt, is een beetje mijn 'fout'".

Alweer die ironie. 'Fout' moet hier beslist 'verdienste' worden genoemd. De appreciatie voor de gedreven vorser en zijn staf

groeide intussen in binnen- en buitenland. Zijn reputatie drong ook door tot in het Pajottenland en in Roosdaal waren ze zelfs zo fier dat het gemeentebestuur hem in 2004 bedacht met het ereburgerschap, een gebaar dat door de gelauwerde heel erg werd gewaardeerd.

Maar de initiatieven van Simon Van Belle werden niet door iedereen even enthousiast onthaald. Het leidde begin jaren 2000 tot een ernstig conflict met de artsenvakbonden die tegen de erkenning van een aparte Dienst Medische Oncologie gekant waren omdat ze vreesden dat andere specialiteiten bevoegdheden gingen kwijt geraken en dat zij dus een deel van hun macht zouden moeten afstaan. Ondanks een brutale campagne in de pers, hebben de artsensyndicaten over de hele lijn bakzeil moeten halen en werd de Medische Oncologie officieel erkend. De vele medestanders (met op de eerste rij CM-voorman Marc Justaert) waren in die periode een grote steun voor Dr. Van Belle.

Het was ook in die periode dat Jan Sprimont in het tijdschrift 'Leven' (juli 2000) een uitgebreid en ontroerend interview met Simon Van Belle publiceerde. Hij omschrijft hem als "een gepassioneerd wetenschapper, maar die de wetenschap niet ten koste laat gaan van de patiënt".

Je moet het artikel maar eens nalezen op het net. Deze passus willen wij je niet onthouden:

"Een patiënt is voor mij geen nummer en ik ben niet bang om bij de persoon en zijn ziekte betrokken te raken. Ik definieer dit als medeleven. Geen medelijden, want medelijden betekent dat je om emotionele redenen wel eens zou kunnen afzien van een harde, agressieve behandeling, terwijl je weet dat die soms echt noodzakelijk is. Medeleven houdt voor mij in dat ik help maar niet op een afstandelijke manier".

*Atheneum Brussel, 1971,
Simon en zijn klasgenoten van
het zesde jaar*

Uit de vele getuigenissen blijkt hoe sterk de band met zijn patiënten al die jaren is geweest. Simon wijst me op een prachtige natuurfoto die bijna een hele wand van zijn bureau siert. Een attentie van een patiënt. Het zal voor hem dan ook niet eenvoudig zijn om hier eind september een streep onder te trekken. De beslissing is immers gevallen: op 1 oktober 2019 gaat Simon op pensioen en zal men spreken van 'gewezen Diensthoofd Medische Oncologie en Gewoon Hoogleraar Universiteit Gent'...

"Het is een van de moeilijkere zaken dat je weet dat een groep mensen die je gedurende veel jaren hebt begeleid en waarmee je een bepaalde band hebt ontwikkeld, nu moet gaan zeggen: "Kijk, ik ga u nog één of twee keer zien, en dan ga ik stoppen". Vaak zorgt die melding voor traantjes. Je moet weten dat daar mensen bij zijn die ik 35 jaar heb opgevolgd. Dat is natuurlijk deel van het leven, maar ik moet zeggen dat ik het daar toch wel moeilijk mee heb."

Hoe het leven er vanaf deze herfst gaat uitzien, weet Simon nog niet precies. Hij heeft zijn echtgenote beloofd de eerste drie maanden echt niets aan te nemen en rustig te bekijken wat het is, een leven zonder dwingende agenda.

"Wij wonen nu in een oude boerderij aan de rand van Wetteren, daar wil ik in de nabije toekomst wel wat aan opknappen. Mijn vrouw is dol op dieren, dus die krijgen best ook aandacht. Ik heb drie kinderen en die hebben elk ook een kind, dus als die kleine bengels komen, wil ik er in het vervolg ook voor hen zijn."

Een trip naar onze favoriete reisbestemming, Zuid-Italië, dat zit er ook in. Ik heb honderden boeken liggen die ik ooit eens wil lezen... we zien wel..."

We hadden nog een hele tijd verder kunnen keuvelen. Maar ik voel me een beetje schuldig wanneer ik eraan denk dat ik de tijd steel van een patiënt die straks op deze stoel komt zitten met grote vragen en onzekerheden. Simon zal hem ongetwijfeld met die rustige, diepe stem weer moed inspreken, zoals hij dat al vier decennia doet en zoals al diegenen die het van hem hebben geleerd, morgen en overmorgen zullen blijven doen.

Terwijl ik uren later, nog diep onder de indruk, mijn bevindingen in woorden probeer samen te vatten, besef ik hoe sommige mensen door hun talent, hun plichtsbesef en hartverwarmend mededogen het leven van tienduizenden mensen weer leefbaar kunnen maken. Als ik de laatste lijnen uitschrijf, is het flink voorbij middernacht en twinkelen miljoenen sterren in de donkere hemelkoepel. Ik heb gehoord dat er nog altijd nieuwe planeten worden ontdekt en dat men daar dan een passende naam voor zoekt. Als men het mij komt vragen, dan is er binnenkort een Simon Van Belle-melkwegstelsel. Goe geweten!

Els Van Saene, een verhaal van tomeloze inzet

In ieder dorp zijn er wel een aantal families die op een of andere manier hun stempel drukken op de gemeenschap. Door hun politieke, artistieke of sociale activiteiten, laten zij sporen na in de geschiedenis van hun onmiddellijke en soms wijde omgeving. In Pamel gaat dat zeker op voor de familie Van Saene. Blader in jonge of oude documenten, altijd duikt er een vertegenwoordiger van de stam Van Saene op. In de welzijnssector is Els Van Saene van deze stelling een duidelijk bewijs. Straks beleeft ze haar tachtigste lente. Voor ons een goede aanleiding om de focus te richten op deze grote dame van de gehandicaptenzorg'.

Els en haar echtgenoot, Jan Mispelters, bewonen de het oudste huis van Pamel: de voormalige pastorie dateert uit 1617, maar om de oorsprong van de nederzetting te achterhalen, moeten we neerdalen tot de diepe middeleeuwen. In de gezamenlijke publicatie van Rausa en Davidsfonds Roosdaal uit 2013 'Huizen en hoven', heeft Gerard Van Herreweghen het allemaal nageplozen.

Wanneer de grote voordeur voor je open gaat, stap je meteen in een heel aparte sfeer. Hier ademt elke tegel, ieder raam en elke steen geschiedenis. Els wacht me op in de ruime woonkamer waar de grote eiken kasten met kunstig houtsnijwerk de voorname indruk nog versterken. De voorbije jaren heeft onze gastvrouw geen geluk gehad met haar gezondheid. Zij is grotendeels gekluisterd aan haar rolstoel, maar haar verstand heeft nog niets van zijn scherpte ingeboet. Wij beginnen aan een gesprek van enkele uren, waarin alle voorouders haarfijn geschetst worden en met hen de hele dorps-geschiedenis. Uiterst boeiende verhalen die ik ijverig noteer, maar bewaar voor later. Nu willen we immers het verhaal van Els zelf horen...

"Ik ben hier geboren in 1939, als vierde van vijf kinderen: na mijn oudste zus Hilda werd een zoontje geboren. Hij is heel jong gestorven, dag op dag een jaar na zijn overlijden kwam mijn zus Maria ter wereld. Daarna was het mijn beurt. Na mij kwam nog een zusje, maar ook haar moesten mijn ouders al na zeven weken afstaan. Naar het schijnt kon ik het op heel jonge leeftijd al goed uitleggen. Ik heb mijn lagere school op Ledeburg gedaan. Daarna ging ik vier jaar naar 'het Zusterhuis' in Ninove. Voor de twee laatste jaren van mijn humaniora trok ik naar het Sint-Carolusinstituut in Sint-Nik-

laas. Ik was daar, om het zacht uit te drukken, niet meteen de meest volgzaamste leerling..."

Els kan een monnellach niet onderdrukken wanneer ze enkele van haar fratsen bovenhaalt.

"Wanneer een of ander sociaal project werd opgezet, dan was ik altijd haantje-de-voorste om daar met volle inzet in te vliegen (ik zette ooit een autowasactie op die in die jaren 16000 fr. opbracht), maar het is me ook overkomen dat ik gestraft werd omdat ik een plezante frats had opgezet. Zo had ik het in mijn hoofd gehaald om te gaan roeien op de vijver van de kliniek 'Maria Middelaes', een instelling die vlak tegenover onze school stond en waar ik goed de weg kende omdat ik er soms op bezoek ging bij een zuster die verwant was aan mijn ouders. Ik had van tante nonneke geleerd hoe ik daar makkelijk binnen en buiten kon geraken. Op die schone avond trok ik in het gezelschap van enkele klasgenoten, onze kamerjas over onze pyjama, stiekem weg uit het internaat. In het pikdonker slopen wij het kliniekdomein binnen en hesen ons aan boord van het roeibootje dat ik daar verscholen in een hoek wist liggen. We staken waarschijnlijk wat te onstuimig van wal want de schuit klonk om. Alle jongedames de voeten omhoog het water in. De terugtocht naar het internaat kon in die kleddernatte toestand natuurlijk niet onopgemerkt verlopen. Na een korte ondervraging werd hoofdschuldige Van Saene duchtig de levieten gelezen. Heel erg onder de indruk was ik niet, want enige tijd later broedde ik op een nieuwe grap. De slaapzaal van de internen was gelegen tegen een lokaal waar de zusters hun was en hun strijk deden.

Daar heb ik op een keer zes nonnekeshabit-ten 'geleend'. Ik kreeg enkele klasgenoten zo gek dat ze die ook aantrokken en samen met mij plechtig naar de kerk paradeerden. Als straf moest ik veertien dagen gaan slapen op de slaappleats 'van de kleintjes'. Naast de humaniora was in die school namelijk ook een opvang voor weeskinderen, bijna allemaal 'justitiekinderen'. Toen ik die kindjes daar bezig zag, werd ik overweldigd door een diep gevoel van medeleven met deze kansarme stakkerdjes. Vanaf dat moment ben ik 's avonds na de studie steeds gaan helpen op die afdeling.

Daar leerde ik Liesje kennen. Ze zat nog in de eerste kleuterklas en was wat 'speciaal'. Ik had gemerkt dat er iets haperde en had al tegen de zusters gezegd: "Dat kind hoort niet thuis in een gewone school!" Ik had er bij verteld dat er bij ons in Strijtem een school was voor kinderen met mentale beperkingen. Ik had het instituut van de Zusters Franciscanessen leren kennen doordat wij in hun gebouwen onze maandelijkse bijeenkomst hadden met de gewestverantwoordelijken van de BJB. Vanop de speelplaats van de buitenschool konden wij toen de kinderen van het Instituut bezig zien.

In plaats van bij de vergadering te blijven, ging ik naar de speelplaats bij zuster Gemma, een formidabel mens. Mede door haar voorbeeld werd ik gemotiveerd om iets voor deze kinderen te doen. Toen dacht ik aan Liesje. Ik heb toen contact gezocht met de vader en samen hebben wij een gesprek gehad met zuster Aleidis, die toen de lijn van het instituut uitzette. Liesje werd aangenomen. Ik heb er toen voor het eerst kunnen voor zorgen dat een kind met een mentale beperking op de goede plaats terecht kwam. Het was ook het begin van een intense waardering en genegenheid voor zuster Aleidis".

Maar het was 1957 en Els zat dus nog in haar humaniora! Ondanks het feit dat ze veel tijd spendeerde aan alle mogelijk sociale initiatieven, zorgde ze toch voor schitterende studieresultaten. Het was toen de gewoonte dat bij de proclamatie verschillende prijzen per vak werden uitgedeeld. Toen de klas van Els aan de beurt was, kreeg de voorlezer een eentonige lijst te declameren: eerste prijs Nederlands: Els Van Saene, eerste prijs Geschiedenis: Els van Saene,

eerste prijs Godsdienst: Els Van Saene, eerste prijs 'Goed Gedrag'... jawel Els Van Saene. Daar stond ze zelf toch even van te kijken en toen ze de prijs overhandigd kreeg van de Eerwaarde Heer Directeur, die goed wist wat ze allemaal al op haar kerfstok had, bekeek die haar toch met een bedenkelijke blik. Zij merkte het en replieerde: "Het is waar mijnheer directeur, deze prijs verdien ik niet. Alstublieft, ge moogt hem hebben". En met een brede glimlach gaf ze het pakje terug aan de verbaasde man.

Maar nu moest er gekozen worden! Els had altijd al gezegd dat ze verpleegster wou worden, maar nonkel Cyriel, een andere geestelijke uit de familie, die het temperament van Els kende, overtuigde haar ouders om haar op andere gedachten te brengen. "Als die verpleegster wordt, werkt ze zich te pletter", oordeelde hij. "Sociale school, dat is iets voor jou" zei hij en hij gaf Els het adres van een befaamd instituut aan de Poststraat in Schaarbeek. Met niet al te veel overtuiging stapte Els die dag op de trein in Okegem, richting Brussel. Het was de eerste maal dat ze alleen in het grote Brussel op stap was. Ze moest vanaf het station helemaal door de rode buurt naar de Poststraat stappen. Daar aangekomen moest ze zich aanmelden bij ene mevrouw Verberck.

"Zo gij komt u dus inschrijven juffrouw?"

"Neen mevrouw"

"Wat komt ge dan doen?"

"Ik kom omdat ik moet van mijn ouders".

"Wat wilt ge later doen?"

"Ik wil iets doen voor gehandicapten".

"Aha, dan zit ge hier op uw plaats".

"Zo verliep mijn eerste gesprek. Maar toen begon die dame meteen te vertellen over Strijtem en wanneer ik haar vervolgens mijn verhaal over Liesje toevertrouwde, besloot ze met: "Deze richting is u op het lijf geschreven"!

Ik begon dus aan een cyclus van drie jaar (een A1-diploma heette dat toen). Ik was zo blij dat ik ingeschreven was, dat ik me naar Strijtem haastte om het te vertellen aan zuster Aleidis.

Later op het jaar mocht ik in het MPI een hele maand stage gaan doen. Die weken vertrok ik van 's morgens vroeg en ik kwam laat naar huis, maar ik deed het met hart en ziel.

In de sociale school motiveerde men me om ook een bredere kijk op te doen en niet enkel te fixeren op Strijtem. Ik had daar een mentor die gemerkt had dat ik wel heel gemotiveerd was en hij raadde me aan: "Ik wil dat gij naar Nederland op stage gaat om daar het maatschappelijk werk te leren kennen, ze staan daar veel verder dan wij".

En ik direct in al mijn enthousiasme: "Dat ga ik doen!!!".

Toen ik op mijn kamer aankwam besepte ik plots wat ik had toegezegd: ik had geen studiebeurs en mijn spaarvarken was leeg en ... ik had het niet eens aan mijn ouders gevraagd. Die avond was ik echt in paniek. Ik heb onmiddellijk de trein naar Okegem genomen. Toen ik in het donker thuis aankwam, was alles al potdicht, aan de bel getrokken en op de deur geklopt, tot het slaapkamerraam openging. Mijn vader zag me staan en vroeg geschrokken: "Oei, ge zijt toch niet buiten gesmeten zeker?"

Toen ik dan binnen aan tafel alles had uitgelegd en ook mijn voortvarende beslissing had vermeld, lei hij zijn handen op mijn schouders en zei: "Masken, aske na op a ouègen bieèn nie kinjd stoun, gojjet vazzeleiven nie kinn, doetj dadde!".

Zo ben ik in 1960 naar Nederland getrokken, voor een stage van zes maand in 's-Hertogenbosch. Na afloop kreeg ik daar acht aanbiedingen om aan de slag te gaan.

Ik heb toen gekozen voor Sint-Oedenrode, een dienst gesubsidieerd door het Ministerie voor Maatschappelijk Werk. 'De Meierei' was een wat vergeten gebied rond Den Bosch een streek waar veel armen en allochtonen woonden. Ik ben daar blijven werken tot in 1963. Op dat ogenblik werd in Aalst het consultatiebureau voor Gehandicapten opgericht. Het bureau werd geleid door Piet Vermaillen uit Okegem, met wie ik af en toe op de trein al eens had gesproken. Op een keer vroeg hij me of ik bij hem wou komen werken. Ik heb meteen enthousiast "Ja" gezegd. Zo heb ik mee aan de wieg gestaan van Levensvreugde in Aalst, een school voor Buitengewoon Onderwijs voor kinderen met een mentale beperking. Het was een boeiende periode waarin we baanbrekend werk hebben verricht. Intussen waren ze vanuit de Schaarbeekse Poststraat aan mijn mouw aan het trekken om les te komen geven op de Sociale School".

Els leefde in die periode voor twee. Ze was niet alleen intensief bezig met het uitwerken van programma's, maar volgde intussen twee jaar opleiding, een studie die ze afrondde met 84% en haar eindwerk over 'werken met gehandicapte kinderen, speltherapie bij zware en meervoudige gehandicapten' werd later gebruikt in de cursussen psychologie in Leuven, Brussel en Amsterdam.

Haar mentor van destijds, Monseigneur Belpaire, bleef aandringen: "Gij moet naar de Poststraat in Schaarbeek komen, want we hebben uw kennis daar nodig."

"Ik heb de boot nog een jaar afgehouden. Toen ben ik op hun verzoek ingegaan, op voorwaarde dat ik nog een dag per week in Aalst in de praktijk mocht blijven staan. Dat werd schoorvoetend toegestaan voor een jaar. Men probeerde me daarna voltijds in te lijven, maar dat heb ik steeds geweigerd. Ik ben dus in de Poststraat blijven les geven, én tegelijk ook in de praktijk blijven staan".

In 1968 werd er vanuit de Dilbeekse Welzijnsraad een vraag gericht aan de Brusselse Sociale School of we iets wilden doen voor de ouders van gehandicapte kinderen van Dilbeek en omgeving. Els was meteen gewonnen om een initiatief op te starten in het Pajottenland. Samen met haar collega 'Opbouwwerk' Liliane Bollaerts, rekruteerde zij onder de studenten van het derde jaar een aantal enthousiaste vrijwilligers (o.a. Nelly De Ridder, zus van Jozef De Ridder, Deken van Ternat). Nelly was bereid om haar stage aan dit project te wijden.

"Dan heb ik samen met haar en Liliane Bollaerts ons voorstel uitgewerkt. We staken van wal met een onderzoek in Dilbeek. Daaruit bleek al meteen dat er een grote nood was aan informatie. Veel gezinnen die ook een gehandicapt kind hadden, zaten met het probleem dat hun 'andere' kinderen op kamp konden met Chiro, Scouts of KSA, maar voor hun kind met een beperking was er niets.

In april van '69 deed ik Nelly het voorstel om samen zo'n kamp op te zetten. In ons jeugdig enthousiasme hebben we toen voor het eerst in Vlaanderen een kamp georganiseerd voor kinderen met een meervoudige handicap. Het was een hele uitdaging!

Er bestond in het Pajottenland immers geen vereniging voor gehandicapten waar we zouden kunnen mee samenwerken. Ik kende in Walfergem een broeder die wel al ervaring had met gehandicaptenwerking. Wij konden zijn provinciale overste overtuigen om Broeder Stevens deel te laten uitmaken van de kampleiding, aangevuld met studenten sociale school en later jonge 'Pamelaars' seminaristen (o.a. Paul Gauchez) en verpleegsters. We moesten ook op zoek naar een geschikte kampplaats. Dat werd de Bremberg in Haasrode, voor ons een ideaal onderkomen. Het werd een groot succes, de ouders waren in de wolken. Toen vanuit alle hoeken van Vlaanderen de vraag kwam om door te gaan, konden we daar geen 'neen' op zeggen. Ik heb het acht jaar vol gehouden".

In het jaar 1976 moet Els wel dubbel hebben geleefd. Het was niet alleen het jaar van haar huwelijk, maar ook van het opstarten van een project dat het leven van de gehandicapten in het Pajottenland grondig zou veranderen. Els had zich namelijk geëngageerd om een instituut op te richten voor volwassenen met een ernstige verstandelijke of meervoudige handicap! Het werd een heel moeilijke zoektocht naar een vestigingsplaats. Via de Dekenale Raad was Els goed bevriend met Pastoor Jef Van Linthout, de legendarische priester van Muilem. Jef bood haar zijn pastorij aan (hij zou wel in een klein 'werkmanshuisje' intrekken). Maar toen moest hij zich realiseren dat hij iets beloofd had dat niet van hem was, maar wel van de zusters van St.-Pieters-Leeuw. Het toeval wou dat zuster overste en Els dezelfde dooppeter hadden. Mede daardoor werd een zeer gunstige regeling getroffen en konden de handen echt uit de mouwen worden gestoken. De erkenning werd moeiteloos binnen gehaald en er werd een raad van bestuur samen gesteld: ongebonden, breeddenkend, wel met een christelijke inspiratie. In het Liedekerks kadaster vond Els een geschikte naam voor haar droomproject: de Valier.

Met een schare vrijwilligers zijn toen de aanpassingswerken opgestart. Zij zorgden zo voor de eerste instelling in Vlaanderen voor volwassen mannen én vrouwen, waar elke bewoner een eigen kamer had. Het was een bescheiden start met tien kamers.

De geïntegreerde zorgvoorziening stond toen al centraal: ouders en naaste familie engageerden zich mee in kleinschalige woonopvang, geïntegreerd in de lokale woon- en leefgemeenschap van Liedekerke. Het was aanvankelijk een kleine sneeuwbal, maar intussen is het een dikke sneeuwman geworden. De Valier heeft intussen zeven vestigingsplaatsen, waaronder een zorgboerderij, naast de Proeftuin in Pamel.

Jan Daem (al 40 jaar aan de slag bij de Valier) op de Zorgboerderij in Pamel.

Na jaren van onverdroten inzet, kon Els Van Saene de fakkel doorgeven. Zij heeft meer dan één steen verlegd in de rivier. Vaak worden de grote woorden boven gehaald wanneer iemand overlijdt. Met dit artikel willen wij Els vandaag, bij haar tachtigste verjaardag, een laudatio aanbieden. Een eerbetoon voor een vrouw met een sterke persoonlijkheid en een scherpe geest, een doorzettingsvermogen om bergen te verzetten, maar ook met een groot hart dat open staat voor de zwakke mensen, die door moeder natuur minder barmhartig werden bedeed, en die dankzij haar een liefdevolle opvang en een waardig leven kregen.

Els bij de bouw van 'Valier 4'

Klap van hier: Bè den dokter

Bij Bertha en Gust van den Doenker'n is "kleine" Kamiel op de leeftijd "van de apen-jaren" gekomen, in officiële taal 'de puberteit'. Dat deze periode soms voor moeilijke momenten zorgt, daar kan elke simpele en minder simpele ziel van meespreken. Kamiel ligt in zijn bed en het is tijd om op te staan: over exact één uur gaat de schoolbel.
Bertha: Kamiel, 't es touèd vé 't skool. Stotj op!

De roep van beneden bereikt wel de eerste verdieping maar geraakt niet tot in de oren van Kamiel...

Bertha: Kamie-iel, 't is tou-èd-èd!" Oe zitjn't è. Zè je bekanst wakker?

Blijkbaar moeten de trommelvliezen van Kamiel toch ietwat bewogen hebben...

Kamiel: mmmjjjaaa...

En Kamiel draait zich nog eens op een zijn andere zijde.

Bertha: Kamiel, allei jong, 't is touèd, a bo-terammen zèn al geplèkt. Ik em er speciaul ieëne mè prooëmezjela bouè gedaun vé a dermen. Allei spoetj a, seffes komt a vader boven en tein zal t'er 't stooëven.

Kamiel: Ik en ben nie goe, mènne boeëk doe weer zoeë ne zieë. 't Es pesies of da'k gon overgeven, mo ik kan niet.

Bertha begint zich zorgen te maken.

Bertha: Mo allei, Milleken jong, pasede weik zè je oeëk al ne kieë moet'n tooës blijven oemdat aën boeëk zoeë ne zieë dee. Ik zal mé a ne kieë bè den dokter gaun, dat'n a ne kieë goe vazjenteert.

Kamiel: Mo moeken zoeë nouèg es't na oeëk nie. Skrouèft mè gewoeën een brifken vé 't skool en 't zal wel overgaun.

Bertha: Ik zal mé a vader ne kieë klappen. E zal gon binnen kommen. È es zjist de skaupen gon eten geven. En seffes gommen no den dokter. È zitj van de mèrget.

Kamiel: Mo moe, ge moetj em da nie zegen, skrouèf mè gewoeën een brifken. Den dokter kan do oeëk niks on doen. È kan toch nie van binn'n in mènne boeëk loenken!

Bertha: Kamiel, 't is al goe, ik zal no 't skool bell'n en sevves gommen bè den dokter. Mieëster Modest zal em oeëk afvraugen wau da ge zitj. Flees moe je nog blijven zitt'n en a jaur overdoen.

Kamiel: Mo moe...

Op dat ogenblik komt Gust binnen.

Gust: Awel, eis onze Kamiel nog nie op?

Bertha: Oh, Gist jong, ik weet nie wa da mé onze Kamiel es. Gepasede weik dee zènnen boeëk zieë, vandaug oeëk. Wa es da toch mé da mènneken? Maskien eit'n wel nen appandesit. Of liggen zèn dermen in ne knoeëp. Ik ben echt nie op mè gemak. Ik gon seffes mé em no den dokter.

Gust: Nie op a gemak? Wovee? Oem da zènnen boeëk zieë doet? Gouè geloeëft oeëk nog in Sinjtneklaus zeker? Gieën goest'n vé no 't skool te gaun eit'n, mieër nie. È zal ne kieë rap genezen zijn. 'k Gon ie ne kieë e veziet on d'n dokter ooëtspau-ren. Tegen skoolziekte bestaut er mo ieën goe medekamment: een lap op eel'n oeër'n.

Bertha: Gist, lotj em gerest, maskien ist iet serjees.

Gust: Serjees? É je gouè onze Kamiel van zè leiven a ieëne kieë seriees zien doen? Zènnen boeëk doe gieëne zieë asn' dè osjte van douè van Vikkes per velau ziet verbouè rouèen. Ge moetj tein ne kieë zien oe da zèn oeëgen ooët zènne kop vallen. Ge moest em gistern in de mes ne kieë no é zien loenken. Zèn ormoon'n broebbelden zoeë nouèg dat ze bekanst ooët zèn oeëren sproenken. 't Viel nie op da ze tegelouèk te kommiene gingken. È verslikt'n em bekanst in zèn ostie. Maskeszot is'n volges mouè. Zètj dau mo zeker van. Mo aske mieër op a gemak zètj aske bè den dokter mé em zètj geweest, doetj mo.

Bertha trekt met Kamiel bij de dokter. Zij wachten geduldig hun beurt af.

Kamiel: Mo allei moe, wové komde na persé mé mouè ba d'n dokter, 't es al veel beiter.

Bertha: Beiter of nie beiter, tein zèmmen zeker.

Kamiel: Mo moe ik wèr bekanst niks ne mieë gewaur.

Bertha: Kamiel, zwouègt! Seffes is't on ons.

Kamiel: Mo moe...

Bertha: Kamiel oeër 'k a nog?

Het is de beurt aan Kamiel.

Bertha: Dag meneer den dokter, onzen Kamiel is de laatste weken persies niet altijd goed, hij voelt hem al enigste dagen aardig. Wilt g'hem eens goed overluisteren en hem ne keer goed nazien want ik ben nie op mijn gemak.

Dokter: Zeg het eens flinke jongen, wat scheelt er.

Kamiel: Awel meneer de dokter, soms doet mijnen buik zeer en dan ben ik precies niet goed.

Dokter: We zullen eens kijken. Kleed je eens uit.

Kamiel ontdoet zich van de voor de dokter overbodige kledij.

Dokter: Goed zo, sta eens recht voor mij en haal eens diep adem. Goed zo.

Bertha: Oor 'd iets meneer den dokter?

Dokter: Hmhm.

Bertha: Wat oorde dan meneer?

Dokter: Hmhm. Leg u nu eens op tafel.

De dokter onderzoekt verder.

Bertha: Voelt g'iets in zijnen buik, meneer den dokter?

Dokter: Sta nog eens recht, jongeman.

De dokter zet zijn onderzoek verder. Kamiel voelt de bui hangen... Lap zijn onderbroek gaat naar beneden tot aan zijn knieën en daar staat hij nu zowat in zijn adamskleed.

Kamiel: Oei.

Bertha: Wat is't Kamiel?

Kamiel: Niks moe.

Dokter: Hmhmhm.

Bertha: Meneer den dokter wat heeft hij?

Eerst was het hmhm en nu is het al hmhmhm. Hmhm, wat voor een ziekte is dat?

Dokter: Bertha, Kamiel heeft carrottitis.

Bertha: carrowattis?

Dokter: Carrottitis. Dit komt regelmatig voor bij jonge gasten.

Bertha: Wat moeten wij dan doen? Bij de specialist gaan? Naar de kliniek? Moeten wij geen plakken laten pakken van zijnen buik? Moet hij op intensief? Is't besmettelijk?

Dokter: Het enige wat ik hem kan geven is een inspuiting met carroticine.

Bertha: oeioei, moet g'em een pikuur geven. Hij kan daar niet tegen. Hij gaat van zijn zelve gaan.

Dokter: Bertha, maak u niet ongerust. Kamiel is in blakende gezondheid. Deze jongeman is in topvorm. Misschien zit hij met muizenissen in zijn hoofd.

Bertha: hmhm

Dokter: Of misschien gaat hij niet graag naar school...

Bertha: hmhm

Dokter: Waarschijnlijk heeft hij dat wat veel voorkomt bij de jeugd: is hij verliefd?

En Kamiel wordt rood. Hij voelt dat zijn bloed van het topje van zijn tenen tot in het

kleinste adertje naar boven stromen. Zijn hoofd lijkt een overrijpe tomaat.

Bertha: Oeioei, meneer den dokter, onze Kamiel wordt weer aardig. Hij gaat iets krijgen! Dokter, doe iets!

Dokter: hmhm, niet nodig, Bertha. Ik zie ook al dat ik die inspuiting met carroticine niet moet geven.

Kamiel: Ziet ge nu moeke, dat ge niet met mijn bij den dokter moest gaan. Een briefke voor 't skool was al goed.

Dokter: Ja maar Kamiel, ik ga je ook geen briefje schrijven hoor. Jij gaat nu naar huis, je boekentas halen en je gaat binnen het uur in de klas zien zitten. Meester Modest verwacht u.

Kamiel: maar meneer den dokter... ik wil niet... ik ben weer niet goed...

Dokter: Dat is dan zeventhonderdvijftig frank.

Marc Muylaert

